ABD, yapay zeka çiplerine ve sunucularına uzaktan erişimi kısıtladı.

Merkezi yönetim bütçe açığı Ekim'de 481,1 milyar TL oldu.

İktisadi Araştırmalar Bölümü
Utkan İnam
utkan.inam@isbank.com.tr

Dün ABD Ticaret Bakanlığı'nın yapay zekâ çipleri ve sunucularına uzaktan erişimi kısıtlamaya yönelik yeni düzenlemesi küresel piyasaların odağında yer aldı. Nvidia özelinde gündeme gelen casusluk ve çiplerin Çin'e dolaylı aktarılması iddialarının ardından açıklanan düzenleme kapsamında, gelişmiş yapay zekâ çiplerinin Endonezya, Malezya, Singapur, Tayland ve Brezilya'ya ihracatı için lisans zorunluluğu getirildi. Düzenlemeyle ayrıca Çin ve diğer kısıtlı ülkelerdeki şirketlerin, üçüncü ülkelerde bulunan veri merkezleri üzerinden ABD menşeli gelişmiş çiplerin işlem gücüne erişmesinin denetim altına alınmasının hedeflendiği belirtiliyor. Dün, Fed Başkanı Warsh'un yapay zekaya ilişkin konuşması da yakından izlendi. Yapay zekanın geniş çaplı etkileri açısından üç senaryo üzerinde çalıştıklarını açıklayan Warsh, verimlilik artışı ve güçlü büyüme fırsatlarının yanı sıra işsizlik artışı ve yatırımların beklentileri karşılayamaması gibi riskleri değerlendirdiklerini dile getirdi.

New York Fed tarafından yayımlanan Kasım ayına ilişkin bölgesel imalat endeksi 7,8 puan ile genişleme yönündeki seyrini 8. ayına taşısa da piyasa beklentisinin (18,0) ve Ekim verisinin (25,5) altında gerçekleşti. Endeksi oluşturan alt kategorilere göre Kasım'da yeni siparişlerde ve sevkiyatlarda kaydedilen yükseliş ivme kaybederken, istihdam dört yıldan uzun bir süreninin en hızlı genişlemesini gösterdi. Buna karşılık, girdi ve nihai ürün fiyatlarında yüksek seyrin devam ettiği ve tedarik sürelerinin uzadığı kaydedildi.

Geçtiğimiz hafta yayımlanan enflasyon verilerinin faiz artışlarına yönelik beklentileri artırmasıyla yükseliş eğilimi sergileyen USD, dün de değer kazanmaya devam etti. DXY endeksi Nisan 2025'ten bu yana en yüksek düzeyine ulaşırken EUR/USD paritesi 1,0996 düzeyine geriledi. Gelişmeler paralelinde ons altın fiyatı dün 3.857 USD düzeyine gerilerken, Hürmüz Boğazı'nda sevkiyatların hızlandığı yönündeki haber akışıyla Brent ham petrolün varil fiyatı da %3,6 düşüşle 92,4 USD oldu. Öte yandan, Nvidia ile ilgili gelişmelerin teknoloji şirketlerinde satışları tetiklemesiyle dün ABD borsaları düşüş kaydetti.

Euro Alanı'nda Eylül'de sanayi üretimi aylık bazda %0,2 ile beklentilerin altında artarken, yıllık bazda da %1,5 ile tahminlerden hızlı daraldı. Böylece yıllık sanayi üretimi son 6 ayın en olumsuz görünümünü sundu. Öte yandan, Avrupa Komisyonu dün Türkiye, Hindistan, Japonya, Tayvan ve Vietnam'dan Avrupa Birliği'ne yapılan bazı soğuk haddelenmiş yassı çelik ürünlerinin ithalatına anti-damping vergileri getirdi. Bu kapsamda Türkiye'den ithal edilen ürünler için uygulanacak vergi oranı %3 ila %7,8 arasında belirlendi.

Ekim'de yıllık bazda bakıldığında merkezi yönetim bütçe harcamaları %29,9 oranında yükselerek 1,8 trilyon TL'ye, bütçe gelirleri de %13,2 artarak 1,3 trilyon TL'ye ulaştı. Böylece, bütçe açığı önceki yılın aynı ayındaki 223,2 milyar TL düzeyinden Ekim 2026'da 481,1 milyar TL'ye yükseldi. Bu dönemde faiz dışı açık da 65,8 milyar TL'den 179,8 milyar TL'ye çıktı (Bütçe Dengesi raporumuz).

Otomotiv Sanayii Derneği (OSD) verilerine göre yıllık bazda bakıldığında Ekim'de otomobil üretimi %20,1 daralarak 63,8 bin adet, otomobil satışları %28,4 daralarak 64,9 bin adet düzeylerinde gerçekleşti. Bu dönemde toplam otomotiv üretimi ve toplam otomotiv satışları da sırasıyla %8,0 ve %30,1 daraldı. Böylece, Ocak-Ekim döneminde toplam otomotiv üretimi %6,1 azalarak 1 milyon 92 bin adet oldu.

BIST-100 endeksi dün yatay seyrederek günü 11.842 düzeyinde tamamladı. Paritedeki gelişmeler paralelinde Türk lirası euro karşısında bir miktar değer kazanırken USD karşısında sınırlı değer kaybetti. Türkiye'nin 5 yıllık CDS risk primi 236 puan düzeyindeki seyrini korudu.

Bugün küresel veri gündeminde Ekim ayı ABD sanayi üretimi ve perakende ticaret verileri öne çıkıyor. Yurt içinde ise aynı döneme ilişkin konut satışları ve fiyat endeksi ile Tarım-ÜFE verisi açıklanacak.

Dünya Borsaları	Kapanış	%Değişim
MSCI Dünya Borsaları	4.773	1,62
MSCI GOÜ	1.508	2,75
MSCI Japonya Hariç Asya*	771	1,53
Dow Jones	51.608	1,41
S&P 500	7.417	1,92
Euro Stoxx 50	6.348	0,60
Shanghai*	3.598	0,15
Nikkei*	59.003	1,11

(*) TSİ 09:00 verileridir.

Pariteler	Kapanış	%Değişim
EUR/USD	1,0996	0,23
USD/JPY	159,58	0,18

Emtia Fiyatları	Kapanış	%Değişim
Brent Petrol (USD/varil)	92,4	3,55
Altın (USD/ons)	3.857	0,62

Risk Göstergeleri	Kapanış	Değişim
ABD Hazine Tahvil Faizi*	%5,12	3 bp
VIX	22,91	3,6 p
CDS-TR (5-Y)	236	0 bp

(*) 10-Y

Yurt İçi Piyasalar	Kapanış	%Değişim
BIST-100	11.842	0,01
USD/TL	50,3794	0,07
Euro/TL	55,4382	0,11
2-Y Gösterge Tahvil Faizi	%39,54	2 bp
10-Y Gösterge Tahvil Faizi	%36,36	17 bp

Veri Gündemi

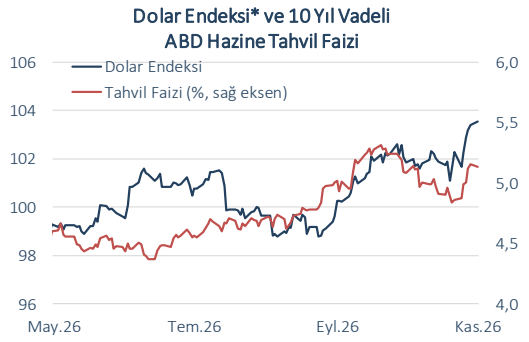
Dün

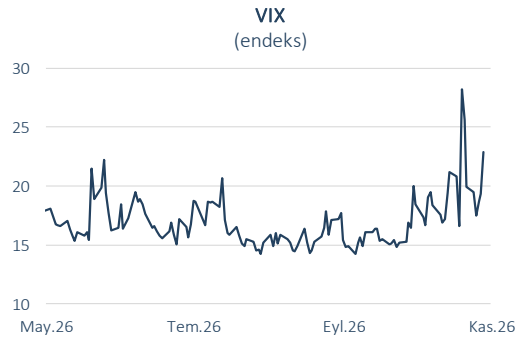
Yurt Dışı	Dönemi	Beklenti	Gerçekleşme
ABD New York Fed İmalat Endeksi	Kasım	18,0	7,8
Euro Alanı Sanayi Üretimi, yıllık	Eylül	-%0,2	-%1,5
Yurt İçi			
Bütçe Dengesi	Ekim	-	-481,1 milyar TL

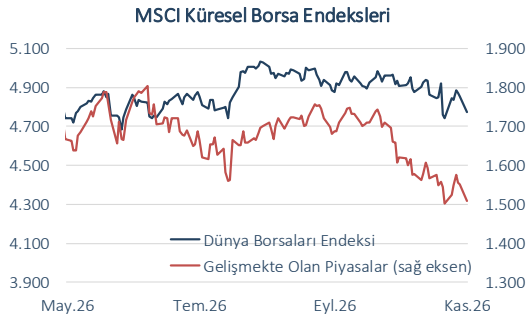
Bugün

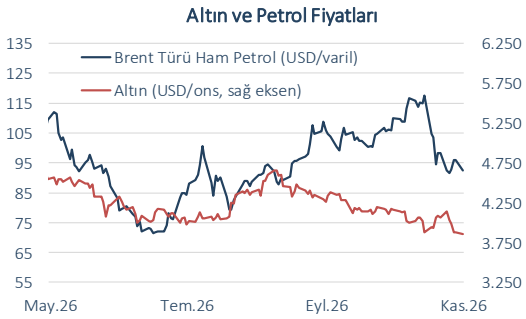
Yurt Dışı	Dönemi	Beklenti	Önceki
ABD Sanayi Üretimi, aylık	Ekim	%0,1	%0,7
ABD Perakende Satışlar, aylık	Ekim	%0,2	%0,8
Almanya ZEW Ekonomik Güven Endeksi	Kasım	28,3	28,1
Yurt İçi			
Konut Satışları, yıllık	Ekim	-	-%9,3
Konut Fiyat Endeksi, yıllık	Ekim	-	%22,3

Küresel Piyasalar

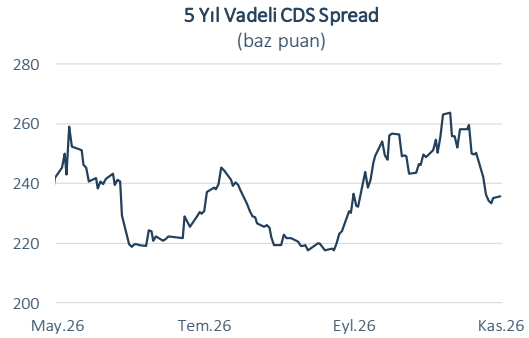

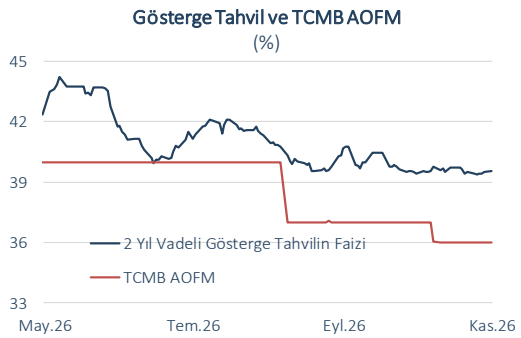

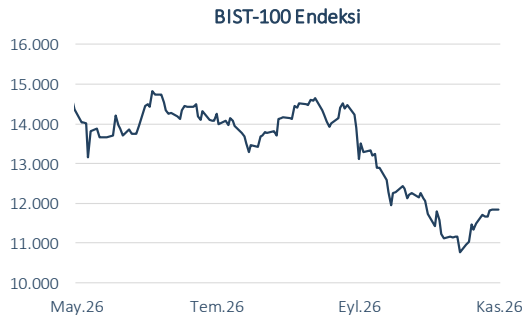

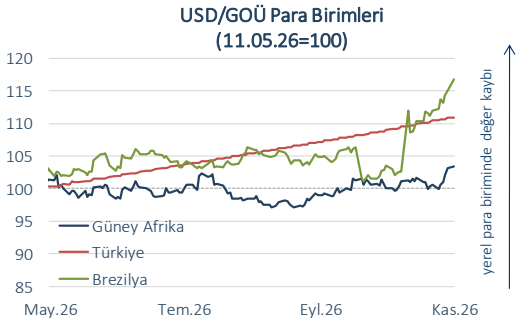

Yurt İçi Piyasalar

(*) Endeksteki artış ABD dolarının gelişmiş ülke para birimleri karşısında değer kazandığını gösterir.
Kaynak: Datastream, Reuters

Bütün yayınlarımıza https://ekonomi.isbank.com.tr adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.